Ministerstvo zemědělství

Systém podmíněnosti 2026

Aktualizované znění duben 2026

Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (DZES)

Povinné požadavky na hospodaření (PPH)

Požadavky Sociální podmíněnosti

Financováno Evropskou unií

STRATEGICKÝ PLÁN SZP

Požadavky podmíněnosti jsou základními podmínkami z oblasti životního prostředí, změny klimatu, veřejného zdraví, zdraví rostlin a dobrých životních podmínek zvířat, které ovlivňují plné čerpání zemědělských podpor.

Plněním těchto podmínek je podmíněno poskytování:

- Přímých plateb,
- Agroenvironmentálně-klimatických závazků (AEKO) a dalších závazků hospodaření,
- Plateb na přírodní omezení nebo jiná omezení specifická pro určité oblasti (ANC), a
- Plateb na znevýhodnění specifická pro konkrétní oblasti (Natura 2000).

Základní podmínky podmíněnosti zahrnují **povinné požadavky na hospodaření** (PPH) podle 11 směrnic a nařízení EU a **standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy** (9 standardů DZES) podle národního nastavení.

Tyto základní podmínky v období Společné zemědělské politiky 2023-2027 zohledňují výzvy v oblasti životního prostředí a klimatu, novou strukturu environmentálních prvků SZP a zajišťují tak **vyšší úroveň ochrany životního prostředí a klimatu** stanovenou ve sdělení Evropské komise s názvem „Budoucnost potravinářství a zemědělství“.

STANDARDY DOBRÉHO ZEMĚDĚLSKÉHO STAVU PŮDY

DZES 1. Zachování poměru trvalých travních porostů k zemědělské ploše

DZES 2. Ochrana půd bohatých na uhlík (mokřadů a rašelinišť)

DZES 3. Zákaz vypalování strnišť na orné půdě

DZES 4. Zřízení ochranných pásů u útvarů povrchových vod

DZES 5. Obhospodařování půdy způsobem, který snižuje riziko degradace půdy a eroze, včetně zohlednění sklonu svahu

DZES 6. Minimální pokryv půdy pro zamezení vzniku holé půdy v nejcitlivějších obdobích

DZES 7A. Střídání plodin na orné půdě

DZES 7B. Omezení plochy jedné plodiny

~~DZES 8A. Minimální podíl výměry zemědělské Plochy vyhrazený pro neprodukční plochy~~ *(podmínky vyjmuty z rámce podmíněnosti)*

DZES 8B. Zachování krajinných prvků

DZES 8C. Zákaz ořezu dřevin v období hnízdění a odchovu mláďat

DZES 9. Zákaz přeměny nebo orby trvalých travních porostů označených jako environmentálně citlivé oblasti s trvalými travními porosty v lokalitách sítě Natura 2000

Podmínky standardů 1, 3, 4, 5, 6 a 7 se nově od roku 2026 považují za splněné u dílů půdních bloků evidovaných v evidenci využití půdy (LPIS) v režimu ekologického zemědělství (certifikovaných v souladu s nařízením (EU) 2018/848), včetně dílů půdních bloků v přechodném období.

Zemědělci hospodařící v režimu ekologického zemědělství však **nadále musí plnit** podmínky standardů DZES 2 (ochrana mokřadů a rašelinišť), DZES 8 (ochrana krajinných prvků) a DZES 9 (zákaz rozorání trvalých travních porostů na území Natura 2000).

DZES 1 Zachování poměru trvalých travních porostů k zemědělské ploše

Cílem podmínek standardu je: ochrana trvalých travních porostů na zemědělské půdě. Na národní úrovni je požadováno **zachování poměru trvalých travních porostů k zemědělské ploše** ve srovnání s poměrem v referenčním roce 2018. Maximální snížení poměru může činit **10 %** ve srovnání s referenčním rokem (**nově od roku 2026** namísto 5 %).

Stanoveny jsou typy environmentálně citlivých ploch (ECP), kde platí **zákaz změny zemědělské kultury trvalý travní porost (TTP)** a definovány jsou důvody nebo druhy zemědělských kultur, na které je umožněno trvalé travní porosty na těchto environmentálně citlivých plochách změnit.

Zemědělské kultury nebo důvody, kdy **je povoleno** TTP na plochách ECP změnit, jsou: ovocný sad, jiná trvalá kultura, plocha podle opatření zalesňování, krajinný prvek, plocha v režimu agrolesnictví, zemědělská kultura jiná a také kultury vinice a rychlorostoucí dřeviny ve výmladkových plantážích nebo důvody komplexních pozemkových úprav.

Pozn.: Z důvodu vyšších environmetálních ambic podmínek Celofaremní ekoplatby nad rámec podmínek standardu však v případě změny TTP a podání **žádosti o Celofaremní ekoplatbu vzniká povinnost zpětného zatravnění** v případě změny TTP na plochách ECP a území Natura 2000 (resp. povinnost **zatravnění za náhradu** ostatních TTP mimo tyto environmentálně citlivé oblasti).

DZES 2 Ochrana půd bohatých na uhlík (mokřadů a rašelinišť)

Cílem podmínek standardu je: ochrana půd bohatých na uhlík a a zabránění degradace těchto lokalit. Ochrana zamokřených půd a rašelinišť přispívá ke zmírnění dopadů změny klimatu.

V LPIS je od ledna 2025 dostupná mapová vrstva půd bohatých na uhlík. Mapová vrstva se nachází v nabídce Evidence půdy na hlavním panelu pod záložkou „Mapa“ pod položkou „Životní prostředí“ **záložka „Půdy bohaté na uhlík“**.

Podmínky jsou specifikovány dle jednotlivých kultur s cílem omezit uvolňování uhlíku z těchto ploch a případně posílit jeho další ukládání. Pro druh zemědělské kultury **trvalý travní porost** je stanovena podmínka zachování této kultury. Na druhu zemědělské kultury **standardní orná půda** je vyžadován pokryv jako ve standardu DZES 6 v prodloužené lhůtě do 31.12. a zároveň je zakázáno zpracování půdy na plochách půd bohatých na uhlík obracením - **nově** až od 2 ha této plochy. Napříč všemi zemědělskými kulturami je na ploše půd bohatých na uhlík zakázáno zřizovat nové odvodňovací soustavy.

Podmínky ochrany půd bohatých na uhlík jsou důslednější v porovnání s podmínkami standardů DZES 1, 9 a Celofaremní ekoplatby.

Podmínky se týkají i hospodaření v rámci ekologického zemědělství.

DZES 3 Zákaz vypalování strnišť na orné půdě

Cílem je: ponechání rostlinných zbytků pro zapravení do půdy, které podporuje zachování organických složek v půdě.

Pálení rostlinných zbytků na orné půdě (v evidenci půdy LPIS na standardní orné půdě, travním porostu na orné půdě nebo úhoru) může být povoleno rozhodnutím příslušného orgánu (ÚKZÚZ) v případě **mimořádných rostlinolékařských opatření**.

DZES 4 Zřízení ochranných pásů u útvarů povrchových vod

Cílem je: zajištění ochrany vodních toků před znečištěním povrchovým smyvem hnojiv, pesticidů nebo jejich reziduí. Podmínka standardu se týká útvarů povrchových vod, které se nachází **uvnitř vymezených zranitelných oblastí i mimo ně**.

Standard navazuje na základní definice ochranných pásů pro zranitelné oblasti stanovené národním právním rámcem pro **nitrátovou směrnici** (§ 12 nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění pozdějších předpisů).

Pozn.: Na plnění podmínek standardu DZES 4 v případě druhu zemědělské kultury standardní orná půda navazují podmínky Základní celofaremní ekoplatby a Prémiové celofaremní ekoplatby - povinné vyčlenění ochranného pásu podél vody.

DZES 5 Obhospodařování půdy způsobem, který snižuje riziko degradace půdy a eroze, včetně zohlednění sklonu svahu

Cílem podmínek standardu je: minimalizovat ztrátu/vyčerpání půdy v důsledku eroze používáním nejpříznivějších technik pro obdělávání půdy. Zabránění dalším ztrátám půdy pomáhá udržovat dostupnost kvalitní půdy pro zemědělství.

Z důvodu přehlednosti jsou podmínky DZES 5 platné od 1. 7. 2025 uveřejněny v **samostatné metodické příručce**, kterou naleznete na stránkách ministerstva eAGRI v sekci Dotace / Strategický plán SZP 2023 – 2027 / Podmíněnost:

Metodická příručka pokrývá **postupy pro všechny kategorie erozního ohrožení** a všechny kategorie plodin, **obsahuje seznam půdoochranných technologií**, které je nutné na vybraných plochách uplatnit.

DZES 6 Minimální pokryv půdy pro zamezení vzniku holé půdy v nejcitlivějších obdobích

Cílem podmínek standardu je: zajištění pokryvu půdy a tím omezení rizika ztrát ornice a půdních živin v nejcitlivějších obdobích zejména **po sklizni plodin** nebo v zimě.

Podmínky standardu platí **bez zohlednění sklonitosti** pro standardní ornou půdu **s rozšířením na zemědělské trvalé kultury vinice, ovocné sady a na kulturu úhor**.

Stanoveny jsou **termíny**, ve kterých je požadován pokryv půdy, a **podmínky**, které současně zohledňují charakteristiku jednotlivých zemědělských kultur.

DZES 7A. Střídání plodin na orné půdě

Cílem podmínek standardu je: zlepšení bilance organických látek v půdě vzhledem k rozlišným požadavkům pěstovaných plodin na hnojení a vlivům plodin v osevním postupu. Současně střídáním plodin dochází k omezení šíření chorob.

Standard ukládá povinnost:

1) **Pěstování jiné hlavní plodiny**, než byla plodina pěstovaná v roce předcházejícím podání žádosti, **alespoň na 40 % výměry standardní orné půdy** evidované na žadatele.

2) Zároveň **na 100 % výměry** standardní orné půdy pak musí být **nejméně jednou v období 4 let** po sobě jdoucích **vystřídána hlavní plodina**.

Definice hlavní plodiny

Hlavní plodinou se rozumí plodina pěstovaná v příslušném roce podání jednotné žádosti ve vegetačním období **od 1. června do 31. srpna**, která je určená ke sklizni a kterou žadatel uvede v jednotné žádosti (deklarace plodin). Definici hlavní plodiny dále stanoví § 2 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů.

DZES 7B. Omezení plochy jedné plodiny

Cílem podmínek standardu je: zlepšení nepříznivé struktury krajiny vzhledem k homogenitě hospodaření na přilehlých dílech půdních bloků a nadměrné velikosti dílů půdních bloků a zlepšení nízkého podílu ekostabilizačních prvků v krajině.

Podmínky standardu obsahují **omezení plochy jedné plodiny na 30 ha**.

Nově od roku 2026 se pro všechny zemědělce, nejen pro ekologické, se v DZES 7 **ruší omezení pěstování jedné plodiny na maximálně 10 hektarech na silně erozně ohrožených plochách.** Pravidlo maximálně 30 hektarů jedné plodiny na veškeré orné půdě, bez ohledu na erozní ohrožení, zůstává platné.

Plocha jedné plodiny musí být rozdělena ochranným pásem, plochou jiné plodiny, krajinným prvkem nebo kombinací ochranného pásu a krajinného prvku nebo pásy podle půdoochranné technologie Pásové střídání plodin.

S účinností od 1. července 2026 platí, že do výpočtu plochy jedné plodiny se započtou plochy se shodnou plodinou, které nejsou odděleny plochou o minimální šířce 12 metrů, která zároveň není krajinným prvkem.

Pozn.: Při splnění stanovených podmínek lze ochranné pásy pro DZES 7B. využít k plnění podílu neprodukčních ploch standardu DZES 8A. a Celofaremní ekoplatby.

DZES 8A. Minimální podíl z výměry zemědělského podniku vyhrazený pro neprodukční plochy

Pro plnění podmínek standardu DZES 8 **zanikla s účinností od roku 2024 povinnost** vyčlenit podíl neprodukčních ploch z orné půdy.

Povinnost vyčlenit podíl neprodukčních ploch však nadále zůstává zahrnuta v podmínkách Celofaremní ekoplatby (základní i prémiové) a pro úspěšné získání této platby je nadále vyčlenění neprodukčních ploch požadováno.

V rámci Celofaremní ekoplatby je zavedena platba, jejímž cílem je **podpora nových krajinných prvků** (mez, travnatá údolnice, skalka, příkop, mokřad, stromořadí, solitérní dřevina, skupina dřevin) definovaných dle nařízení vlády č. 307/2014 Sb. o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů. Cílem je zvýšit podíl krajinných prvků v zemědělské krajině, které podporují biologickou rozmanitost krajiny, ochranu půdy před erozí a snižují znečištění vodních zdrojů pesticidy a živinami.

Dále také v rámci Celofaremní ekoplatby je zavedena platby, jejímž cílem je **podpora údržby krajinných prvků**. Cílem je motivovat k zodpovědnému přístupu v péči o krajinné prvky se zohledněním potřeb přírodě blízkých biotopů tak, aby tyto byly udržovány v dobrém stavu a plnily svoji enviromentální funkci v zemědělské krajině a nedocházelo k jejich degradaci či zániku.

DZES 8B. Zachování krajinných prvků

Cílem podmínek standardu je: ochrana krajinných prvků na zemědělské půdě.

Podmínky standardu se vztahují i na krajinné prvky neevidované v evidenci půdy (LPIS).

Nesmí tedy dojít k poškození krajinných prvků **(mez, travnatá údolnice, skalka, příkop, mokřad, stromořadí, solitérní dřevina, skupina dřevin)** dle nařízení vlády č. 307/2014 Sb. o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů, nebo jakýchkoli jiných krajinných prvků odpovídajících definici uvedeného nařízení vlády.

Od roku 2025 jsou vydefinovány **činnosti běžného hospodaření na ploše krajinného prvku**, které se **nepovažují za porušení** tohoto standardu (např. zpřístupnění pro průchod či odpočinek hospodářských zvířat včetně extenzivní pastvy; pohyb osob, včetně výskytu pěšin; přejezdy techniky, pokud nedojde k poškození dřevin a vzniku cest; seč, pokud je provedena nejvýše jednou ročně a posečená biomasa je odklizena). V případě krajinného prvku **mokřad**, a **nově i pro skalku**, je seč a pastva vždy podmíněna souhlasem orgánu ochrany přírody. Za porušení standardu se nepovažují zásahy v rámci Ekoplatby na údržbu krajinných prvků.

Došlo ke sjednocení postupů s vyhláškou o ochraně dřevin a povolování jejich kácení (kácecí vyhláška), kdy se zásahy do dřevin provedené v souladu s touto vyhláškou nebudou hodnotit jako porušení standardu.

Podmínky se týkají i hospodaření v rámci ekologického zemědělství.

DZES 8C. Zákaz ořezu dřevin v období hnízdění a odchovu ptáků

Cílem podmínek standardu je: ochrana dřevinných krajinných prvků.

Období **zákazu ořezu dřevin v době od 1. dubna do 31. října** příslušného kalendářního roku, které představuje dobu mimo obvyklé období vegetačního klidu, je stanoveno pro zaručení správného přístupu jak k ošetřování dřevin, tak k nerušení hnízdění a odchovu mláďat.

Za porušení standardu se **nově** nepovažuje zásah v rámci Ekoplatby na údržbu krajinných prvků.

Podmínky se týkají i hospodaření v rámci ekologického zemědělství.

DZES 9 Zákaz přeměny nebo orby trvalých travních porostů označených jako environmentálně citlivé oblasti s trvalými travními porosty v lokalitách náležejících do sítě Natura 2000

Cílem podmínek standardu je: ochrana druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť z evropského pohledu nejcennějších, nejvíce ohrožených, vzácných či omezených svým výskytem. Soustava oblastí Natura 2000, kterou tvoří **evropsky významné lokality a ptačí oblasti** je definována zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Povolena **je změna TTP** pouze **se souhlasným stanoviskem orgánu ochrany přírody** (kromě obnovy), nebo z důvodu komplexních pozemkových úprav, případně změny na na jinou trvalou kulturu.

Pozn.: V případě změny TTP na území Natura 2000 a **žádosti o Celofaremní ekoplatbu** vzniká **povinnost zpětné zatravnění téže plochy.** V případě povolených změn pak zatravnění náhradou téže výměry dotčené změnou kultury. V případě změny na trvalou kulturu ovocný sad nebo vinice je důležité zachování původního porostu trav.

Podmínky se týkají i hospodaření v rámci ekologického zemědělství.

POVINNÉ POŽADAVKY NA HOSPODAŘENÍ (PPH)

Povinné požadavky na hospodaření jsou stanoveny podle vybraných ustanovení právních předpisů Evropské unie, tj. nařízení a směrnic EU a od období SZP 2023–2027 **jsou mezi ně také zařazeny**:

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky **(rámcová vodní směrnice)**,

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/128/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů **(pesticidová směrnice)**.

Povinné požadavky na hospodaření stanovené **podle nařízení EU se použijí v platném znění** těchto nařízení a v případě stanovení požadavků **podle směrnic EU pak ve znění převedeném do platné národní legislativy**.

Hodnocení v případě nedodržení PODMÍNĚNOSTI

V případě zjištění nedodržení povinných požadavků na hospodaření nebo podmínek standardů DZES je stanoveno **snížení požadovaných plateb** v závislosti na kritériích pro hodnocení zjištěného porušení – rozsah, závažnost, doba trvání, opakování a úmysl.

Na základě uvedených kritérií pro hodnocení je uplatňováno snížení všech požadovaných plateb v daném roce **zpravidla ve výši 3 %**.

Pro **méně závažná porušení ve výši 1 %** a pro porušení **se závažnými důsledky** nebo porušení, která představují přímé nebezpečí pro lidské zdraví nebo zdraví zvířat, **ve výši 5 %**.

Vyšší míra snížení může být použita v případě zjištění porušení několika požadavků (až 10 %) nebo opakovaného či přetrvávajícího porušení (10 %) nebo zjištění úmyslného porušení pravidel podmíněnosti (15 až 100 %).

V případě **zabránění kontrole, resp. jejího neumožnění (zmaření), nejsou platby poskytnuty vůbec.**

V případě zjištění **více porušení ve stejném kalendářním roce** se individuální snížení každého porušení (procentní podíly) **sčítají**.

V případě oznámení **nedodržení požadavku sociální podmíněnosti**, ke kterému bylo již vydáno pravomocné rozhodnutí (příkaz), představuje snížení 3 % v případě pravomocně uložené sankce více než 100.000 Kč, ale méně než 300.000 Kč, nebo 5 % v případě pravomocně uložené sankce nejméně 300.000 Kč.

Žadatelé vyjmutí z pravidel podmíněnosti nebo kontrol a sankcí

Z důvodů snížení administrativní a kontrolní zátěže pro zemědělce i státní orgány jsou od roku 2024 **z kontrol a sankcí podmíněnosti vyjmuti žadatelé s evidovanou výměrou do 10 hektarů včetně.** Podmínky stanovené v rámci podmíněnosti musí tito žadatelé však i nadále plnit, neboť mohou být ověřovány v rámci jiných kontrol (například Celofaremní ekoplatby).

Nově od roku 2026 pak požadavky podmíněnosti **nemusí plnit žadatelé žádající o platbu pro malé zemědělce** podle čl. 28 nařízení (EU) 2021/2115. Tito žadatelé jsou z plnění podmínek stanovených v rámci podmíněnosti a sankcí zproštění zcela.

Nově od roku 2026 se standardy DZES 7A. a 7B. netýkají žadatelů, kteří mají výměru zemědělské půdy v evidenci (LPIS) do 30 hektarů včetně.

SOCIÁLNÍ PODMÍNĚNOST

Cílem zavedení požadavků z oblasti pracovního práva – **zákoníku práce a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci** (BOZP) je zvýšení povědomí o právech pracovníků a požadavcích na bezpečnost při práci. Pro plnění v rámci podmíněnosti jsou vybrány pouze některé požadavky podle národních právních předpisů, které jsou zaměstnavatelům již dobře známé.

Požadavky ukládají povinnosti:

- **podle zákoníku práce** týkající se poskytování informací o pracovním vztahu, informování zaměstnance o náležitostech pracovněprávního vztahu, zkušební doby nebo povinné odborné přípravy,
- **pro zlepšení ochrany zdraví a bezpečnosti pracovníků**, které se týkají zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců, přijímání opatření nezbytných pro bezpečnost a ochranu zdraví, včetně opatření pro prevenci rizik a pro informování a školení, a
- **při používání pracovního zařízení zaměstnanci** například povinnosti zajistit, aby pracovní zařízení bylo vhodné pro práci vykonávanou zaměstnanci bez ohrožení bezpečnosti nebo zdraví, povinnosti podle předpisů vztahujících se na pracovní zařízení, nebo kontroly pracovního zařízení.

Všechna ustanovení právních předpisů, která představují požadavky sociální podmíněnosti, jsou uvedena v Příloze č. 16 nařízení vlády č. 73/2023 Sb.

Bližší informace k systému podmíněnosti najdete:

- v nařízení vlády č. 73/2023 Sb. o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů,
- **na internetových stránkách mze.gov.cz / Témata / sekce Dotace / Strategický plán SZP 2023–2027 /sekce Podmíněnost**,
- v **Metodické příručce pro podmíněnost 2026** zveřejněné na internetových stránkách ministerstva zemědělství **mze.gov.cz**.

Právní předpisy:

- Zákon č. 252/1997 Sb. o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů,
- **Nařízení vlády č. 73/2023 Sb. o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů,**
- Nařízení vlády č. 307/2014 Sb. o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů.

Kontakt: Odbor přímých plateb a environmentálních podpor

Ministerstvo zemědělství, info@mze.gov.cz

tel.: 221 812 425 (Informace pro veřejnost)

Fotografie použité na základě licence od Shutterstock.com,
nebo z archivu Celostátní sítě pro venkov. Autor titulní fotografie Ing. Bohdan Osoha.